

Sofia Geisler
Inatsisartunut ilaasortaq, Inuit Ataqatigiit

§ 37 naapertorlugu apeqqummut nr. 090-2020-mut akissuteqaat

26-06-2020
Sags nr. 2020 - 10280
Akt nr. 14029968

Naalakkersuisut apeqqutit qujassutigaaat. Apeqqutit ataani issuarneqarput akineqarlutillu.

Postboks 1160
Tlf: 34 50 00
Fax: 34 55 05
3900 Nuuk

Naalakkersuisunut apeqqutit:

Email: pn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

1. **Eqqorpa kigutit narlorsarneqartarnerannik neqeroorutaasartog
sinerissamilu atorneqartoq 2018-ip naajartornerani
atorunnaarsinneqarsimasog?**

2016-ip tungaanut nunap immikkoortuini arlaqanngitsuni kigutit narlorsarneqartarnerannik neqeroorut sinerissami kigutit nakorsaannik ingerlanneqarsimavoq, tassani Nuummi kigutit nakorsaannik immikkut ilisimasalimmik siunnersuisoqarluni. Nuna tamakkerlugu kigutit narlorsarneqartarnerannik neqerooruteqarnikuunngilaq. Kigutit narlorsarneqartarnerat kigutit nakorsaannit ingerlanneqartarnikuuvoq, kigutit nakorsaannik immikkut ilisimasalinniunngitsog, tamanna kigutit mannguisa aamma tamuasinnaassutsip ajoqusernissaannut aarlerinaammik annertusaasinnaavoq. Ajoqusernerit taamaattut nakorsiamut ilungersunarluinnarsinnaapput ajornerpaappallu, kigutit annaernerinik kiisalu tamuasinnaassutsip ajorseriarneranik kinguneqarsinnaalluni. Ilanngullugu takuuk § 37-mut 070/2020-mut akissut.

Taamaassimappat; Tamatumunnga suna patsisaava?

Apeqqut 1-imut akissut takuuk.

- a. **Atorunnaarsinneqarnissaanut Naalakkersuisut ulloq suna aalajangiippat?**

Apeqqut 1-imut akissut takuuk.

2. **Immikkut ilinniarsimasumik kigutit nakorsaannik kigutininik narlorsaanermik suliaqarsinnaasumut atorfik 2017-imiilli suli inuttassarsiuunneqarsimanngitsoq eqqorpa, naak aningaasassaqartinneqaraluartog?**

Aap, eqqorpoq kigutit nakorsaannik kigutininik narlorsaa sinnaanermik immikkut ilinniarsimasumik ortodontimik aalajangersimasumik atorfinitsitsinissamut inuttassarsiuussisoqarsimanngitsoq.

a. Taamaassimappat; Tamatumunnga suna patsisaava?

2016-imi kigutit nakorsaannik immikkut ilisimasalinnut siunnersuisunut isumaqatigiissuteqartoqarpoq, ukiumut 5-6-eriarlutik Nuummukartartunik, taakku pisariaqartitsineq matussuseqqasimavaat, isumaqatigiissullu ulloq manna tikillugu ingerlatiinnarneqarsimalluni.

**b. Immikkut ilinniarsimasumik kigutit nakorsaannik kigutini
nalorsaanermik suliaqarsinnaasumik atorfeqartoqannginnerani
suliassanngortut immikkoortiternerat kimit
aalajangiiffigineqartarpa?**

Kigutit nakorsaat pitsaaliulluni kigutini narlorsaanissamut naliliinissamut kiisalu attuumassuteqartumik suliniuteqarnissamut ilinniagaqarput. Pisariaqartitsinermit kigutit nakorsaat Kigutilerisuunermik imaluunniit kigutit nakorsaannik ortodonti-mi immikkut ilisimasaqartumik suliatigut siunnersorneqarsinnaapput.

**3. Kigutini, qanermi alleqqunilu nappaatinik allanik patsiseqartumik
pilattaalluni suliarineqartussatut innersuunneqartut massakkut ikilisinne-
qarnerat ilumoorpa, taamaasilluni kigutilerisut (tandlæget) pilattaanermik
suliaqarnerat annertusilluni?**

Naamik, kigutit nakorsaat alleqqunik pilattaasartumut innersuussisarnerisa annertussusaat nikilinnigillat, tassani innersuussinerit tamarmik alleqqunik pilattaasartunik Rigshospitalemeersunik Nuummi suliarineqartarlutik.

Aap, kigutit nakorsaat pilattaalluni suliassat annikinnerusut suliarisarpaat.

**a. Taamaassimappat; Pilattaalluni suliassat kigutilerisunut
(tandlægenut) suliassanngortinneqartut annertuut pissutigalugit
kigutilerisut (tandlæget) taamatut suliaqarnissaminnut
ilinniarteqqinneqarsimappat?**

Kigutit nakorsaasa suliassarisaasa naatsorsuutigineqartut annertussusaat allanngortinneqanngillat. Pilattaalluni suliassanik annikinnerusunik suliaqarneq kigutit nakorsaasa suliassaannut ilaareerpoq, Kigutilerisunngorniarfimmilu ilinniarnep naammassereernerani tamatumunnga ilinniartinneqarnikuupput. Kalaallit Nunaanni kigutit nakorsarpassui Danmarkimit nunanillu allanik annikinnerusunik pilattaasarnermik misilittagaqarluartarput, annikinnerusumik pilattaasarneq sulinermit nalinginnaasuummat. Pilattagassat annertuunerusut imaluunniit ajornakusoornerusut innersuussutigineqartarput, soorlu qulaani alleqqunik pilattaasarneq pillugu nassuiarneqartut.

**b. Kigutilerisut (tandlæget) qassit atorfinni aalajangersimasuni
massakkut sinerissami sulippat, taakkunanngalu qassit kigutini
narlorsaanermi pilattaanissamut ilinniaqqissimappat?**

Maannakkorpiaq Nuup avataani kigutit nakorsaat 5-it aalajangersimasumik atorfeqarput. Kigutit nakorsaat tamarmik, aalajangersimasumik atorfillit aamma piffissami sivikitsumi atorfeqartut illoqarfimmi sumi sulinertik apeqqutaatinnagu, pilattaanernik annikinnerusunik suliaqarnissamut piginnaasaqarput, tamakku kigutit nakorsaasa ulluinnarni sulineranni suliassaattut naatsorsuutigineqarput.

4. Meeqqat inuusuttullu sinerissamiittut kigutimik narlorsarneqarnissaannut tamatumalu malitsigisaanik suliarineqarnissaminut utaqqisut qassiuppat?

Kigutimik narlorsaasarneq Nuup avataani ingerlajuaannartumik neqeroorutaananilu neqeroorutaanikuunngimmat, Nuup avataani meeqqanik inuusuttunillu kigutimik narlorsarneqarnissaannut utaqqisoqanngilaq.

5. Meeqqat inuusuttullu sinerissamiittut kigutimik narlorsarneqarnissaannik atorfissaqartitsisut kigutaarsinnissaq periarfissatuaraat?

Pitsaaliuilluni kigutimik narlorsaaneq Caries pillugu periusissiaq 2019-2024-imut ilaavoq. Pitsaaliuilluni kigutimik narlorsaasarneq angajoqqaat akisussaaneq, kigutit nuinerat aamma kigutit taarsernerat ukkatarineqarput.

Pitsaaliuilluni kigutimik narlorsaaneq nassatarikkajuttarpaa kigutit marluk tungaanut peerneqarnerat, soorlu aamma kigutit narlorissarneqartarnerini, taamaasilluni kigutit allat inissaqalersillugit, taamaasiornikkullu kigutit equnganginnissaat pinaveersaartinneqartarluni. Tamanna isumaqarpoq, pitsaaliuilluni kigutimik narlorissaaneq suliaartarigaa.

6. Kigutimik narlorsaasarneq qitiusumik ingerlanneqalernissaanik Naalakkersuisut pilersaaruteqarpat?

a. Taamaangippat; Tamanna sumik patsiseqarpa?

Kigutimik narlorissaasarneq qitiusumik ingerlanneqalissagaluarpat, meeqqat/inuusuttut angajoqqaat/angajoqqaatut akisussaasut ilagalugit sapaatit akunneri 6-ikkaarlugit malit-tarinniffigitikkiartorlutik Nuummukartassagaluarput. Tamanna isumaqassaaq angalaner-mut inissiinermullu aningaasartuutit annertoorujussuussasut. Soorlu nakorsianut taakku-nunnga akunnittarfimmik nutaamik assigisaanilluunniit Nuummi pilersitsisoqartaria-qassasoq. Naatsorsuutigineqanngilaq nakorsianut kiisalu angajoqqaanut/angajoqqaatut akisussaasunut taama aallakulatigineq attanneqarsinnaassasoq.

Peqatigitillugu sinerissami kigutileriffinni sulisoqanngilaq, Nuummi misissortikkiartornerit akornanni kigutini bøjlet ajoquteqalerpata isumaginissaannut ilinniarsimasunik. Kigutini bøjlit ajoquteqalerpata piffissami sivikitsumi iluarsineqanngitsunik, tamama nassa-tarisinnaavaa kukkusumik kigutit ingerlanerat, kigutinut tamuasarneqanngilaq.

7. Kigutigissaasarneq peqqinnissaqarfiup aqutsisoqarfianiit peerneqarluni Naalakkersuisoqarfiup ataanut immikkut inissinnissaanut Naalakkersuisut pilersaaruteqarpat?

Nuna tamakkerlugu kigutileriffiit Peqqinnissaqarfiup sinneranit peerneqarnissaq iluaqu-tissaqartutut isiginngilaat.

a. Taamaassimangippat; Suna tamatumunnga patsisaava?

Nuna tamakkerlugu kigutileriffiit Peqqinnissaqarfimmit peerneqarusunngillat, ulluinnarnilu Peqqinnissaqarfimmik, Nuummi sinerissamilu suleqateqarnertik iluarisorujussuaat. Ilanngullugu nalilerneqarpoq Nuna tamakkerlugu kigutileriffiit Peqqinnissaqarfimmut

ilaangippata, atorfinitsinermut, akissarsialerinermut, naatsorsuinermut assigisaanullu atatillugu allaffissornermut aningaasanik annertunerusunik pisariaqartitsisoqassasoq.

8. §37_070/2020, apeqqut 3-mut akissummini Naalakkersuisut allapput nalunaarut atuuttoq imminermi kigutit narlorsarneqartarnissaannut pisinnaatitaaffimmik imaqaangitsoq.

- a. Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 15, 13. September 2006, §4, Imm. 4 naapertorlugu meeqqat suli atualingitsut atuartuusullu kigutimik narlorsarneqarnissaannut pisinnaatitaaffeqaangippata taava paragrafit pineqartut sunik pisinnaatitaaffinnik imaqarpat?**

Paragraffit makku iluanni neqeroorutini pisinnaatitsippat "1) *Nalinginnaasumik pitsaaliuineq, tassunga ilaalluni qaammarsaaneq.* 2) *Meeqqanut ataasiakkaanut piffissaliinerit aalajangersimasut naapertorlugit kigutit, qarngup alleqqullu ineriartorneranik qanorlu peqqitsigineranik misissuinerit.* 3) *Meeqqat ataasiakkaat pitsaaliorigineqarneri, taakkunungalu kiisalu angajoqqaanut qaammarsaaneq ilanngullugu.* 4) *Kigutini, qanermi allequnilu nappaatinik katsorsaaneq*". Nalunaarummi erseqqissarneqanngilaq neqeroorutit sorlerpiaassasut, taamaattumik Peqqinnissaqarfiup nalilerpaa, Nuna tamakkerlugu kigutileriffiit nalunaarut eqqortikkaa, aamma kigutini narlorissaasarnemik neqerooruteqaangikkaluartoq.

Kigutileriffimmi neqeroorutit tulliuuttumi takuneqarsinnaapput:

Nalinginnaasumik pitsaaliuineq

Caries pillugu periusissiaq 2019-2024 aqqutigalugu 0-init 20-nut ukiulinnut tamanut aaqqissuussamik neqeroorutigineqartarpoq. Tamanna tassaavoq kigutigissarnissamut ilitersuineq/ikkinik misissuineq, nerisat pillugit ilitersuineq, fluorilimmik errortuineq, lakkerineq, pitsaaliuinerlu tamaat. Atuarfinni ullut 14-ikkaarlugit fluorilimmik errortuineq. Imigassat seernartut/sukkullit taakkulu kigutinu sunniutaat pitsaanngitsut pillugit 6. klassinik ilinniartitsineq.

Meeraaqqap 8-t missaanni qaammateqarluni siullerpaamik aggersagaanerani, angajoqqaat meeqqami kigutai pillugit akisussaaffeqarnerannik ilisimatinneqassapput. Ilaatigut siunnersuutaasarpoq sut-ip piffissaq eqqorlugu atorunnaarneqarnissaata pingaaruteqassusaa, meeqqap kingusinnerusukkut kigutaasa inissisimanagerlunneranik nassataqarsinnaamat (kigutit qulaaniittut anillaganerat aamma equngasumik kiisarneq) (kingusinnerpaamik pingasunik ukioqalernerani, iluarnerpaassaaq marlunnik ukioqarnerata nalaani).

Ilanngullugu paasissutissiisutigineqartarpoq kigutit putoqartinnaveersaarnissaasa pingaassusaa, taamaaliornikkut siusinaarluni immuttuutini katatsinnginnissaq pinaveersaartinneqassamat, kingusissukkut kigutit inissisimanagerlunneranik nassataqartarmat (kigutit tattoqittut/ kigutit equngasut).

Kigutit, qarngup alleqqullu ineriartornerannik aamma peqqissutsimik misissuinerit "Pisariaqartitsineri kigusiarnaq" Ass. meeqqanut ataasiakkaanut aalajangersakkanik piffissaliilluni kigusiartitsineq, kigummut ataannartussamut inissaqartitsiniarluni immuttuutit peernissaanut ikiorsiisoqartariaqarpata. Caries pillugu periusissiaq malillugu

kigutit, qarngup alleqqullu ineriartornerannik misissuineq neqeroorutigineqartarpoq, tamatuma saniatigut misissuineranut aaqjissuussaasunut atatillugu ataasiakkaat pisariaqartitsinerat nalilersorneqartarpoq, tamanna minnerpaamik ukiumut ataasiarluni pisarpoq, 8-nik qaammateqarnerup nalaanit aallartittumik. Misissuinerne taakkunani aamma pitsaaliuilluni kigutinin narlorissaaneq nalilersorneqartarpoq, tamannalu aallaa-vigalugu iliuseqartoqartarluni. Taamaasilluni ataasiakkaanik aggersaanerit amerlasuut pisarput.

Ataasiakkaat pitsaaliorfigneqarneri

Ass. ikkitigut aseruuttoornissat imaluunniit caries ("kigutit putui") aallartisarnerinik malittareqqiineq. Angajoqqaat misissuineranut aaqjissuussanut peqataasassapput, sapinngisamik 12-inik ukioqalernissaata tungaanut. Matumani nalilerneqassaaq angerlarsimaffiup aamma meeqqap/inuusuttup tungaanit iliuseqarneq pitsanngorsar-niarlugu kigusiarnert amerlissineqassanersut.

Nappaatinik katsorsaaneq

Ass. caries-imik imaluunniit ikkikkut aseruuttooqqanermik katsorsaaneq, kigutit taarser-nissaannut naliliineq, ileqqupalaat il.il. kiisalu kigutini qarngup iluani aseruuttoornerit.

Pitsaaliuilluni kigutinin narlorissaaneq

Nuna tamakkerlugu kigutileriffiit tungaanit taamaallaat pitsaaliuilluni kigutinin narloris-saaneq neqeroorutigineqartarpoq.

Pitsaaliuilluni kigutinin narlorissaaneq kigutinin bøjleliinerunngilaq.

Ass. kigutit equganissaat pinaveersaartinniarlugu pitsaaliuineruvoq, ilaatigut angajoqqaat sivisuallaamik sut-itortitsinnginnissamik ilitsersuunnerisigut, kigutit putunaveersaartin-nissaanik, taamaasillutik immuttuutit annaaneqajaarlutik (kigutit nutaat inissaminiin-nissaanik najummisuusut), piffissaq eqqortoq erlipaat minnerit marluk peernerisigut, taamaasilluni kigutit tamarmik inissaqalissammata. Kigutit iniminni inissisimaannar-nissaannut najummisunik mikisunik ikkussineq kiisalu pitsaaliuilluni iliuseqarnerit allat.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Med venlig hilsen

Anna Wangenheim